

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinci je meša.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tržakah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdevščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo «via Zonta 5».

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrente» «Nuova Tipografia»; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Trst in slovenski kmet.

Kedo ne ve, kolike važnosti je Trst za vse slovenske, vzlasti pa njemu najbližje dežele, to je Kranjska in Primorska. Slovenskemu kmetu je Trst tako rekoč pribežališče, kamor se zateka v sili in potrebi, to je, on izvaža svoje pridelke v Trst na prodaj, da dobi potrebnega denarja, katerega mu je za mnogovrstne potrebe tako krvavo potreba. Od jedne strani je vse to prav dobro in velikokrat bi našemu kmetu še huja predla, ako ne bi imel prilike svojih pridelkov v denar spraviti, ker mu je prav s tem, da Trst ni od strani Kranjske, (Notranjske) in Primorske preveč oddaljen, to omočeno. Vendar ta dobrota se vzlasti v poznejem času ne more več imenovati dobrota našemu kmetu, kakor je to bilo vsaj pred desetimi leti. Prasanje je: zakaj pa ne? Odgovoriti hočemo na to z deh strani. Pri kupčiji je vselej tako, kadar je blaga v obilnosti in ga prodajalec ponuja, tedaj ni drugače, da blaga cena pade in kupec kupi blago ceneje nego takrat, ko bi po blagu sam popraševal. Vendar, recimo, vsaj pred desetimi leti, ko so bile bolj letine in je kmet vsega več pridelal, bile so cene domačih pridelkov trdnje nego so danes, ko kmet mnogo manj pridelal, nego je pridelal pred desetimi leti. Posledica temu je pa gotovo ta, ker kmetu v dobi boljših letin ni bilo potreba svojih pridelkov na prodaj izvažati, in sicer za to ne, ker jih je lahko po primernej ceni tudi doma prodal, ali ako jih uže doma prodati ni mogel, peljal jih je v Trst, da je zraven tega, kar mu je za družino preostajalo, v denar spravil.

Ali kolikor so letine slabeje, toliko tudi potrebe večje, a potrebnega denarja ni iz česa dobiti. Mislil bi si kedo, da bodo zaradi tega tudi pridelki dražji, čemur pa ni tako, temveč prav nasprotno, in to zato, ker sila za denar je velika, iz česa ga ni vzeti, torej hajdi v mesto še s zadnjimi ostanki živeža, katerega gospodar tako rekoč ubogej družinici iz ust odtrga. Po tem bode, menim, vsakemu jasno, da se o času slabih letin zaradi kmetovih večjih potreb mnogo več kmetijskih pridelkov v mestu nakopiči, nego o času dobrih letin, torej je čisto naravno, da pridelkom cene zelo padejo.

Kaj so nastopki vsega tega, prepriča nas najbolj za Notranjsko živinorejo toli pogubonosna prodaja sena. Pred desetimi ali petnajstimi leti izvozilo se je le toliko sena v Trst, kolikor se ga doma porabiti ni moglo, ali pa še le v času največje sile. Imelo je pa takrat seno še enkrat višjo ceno mimo sedaj, ker prodalo se je lahko po 2—3 gld. stari cent. — Ali zdaj! — voz za vozom giblje se po cesti poleg vode Reke; ko pa dospje v Trst, po čem mislite prodaja kmet pripeljano seno? Po 1 gld. do 1 gld. 50 kr., kadar je najbolj drago. Se mu tedaj tem načinom izplača trud in si li more z izkupljenim denarjem kaj pomagati? — Nič, in posledica tega je, da domača živinoreja čedalje bolj peša, vsled česar peša tudi polje, in ko mu ono opeša popolnoma, kaj pa potem? — Isto tako ni bolje z drugimi pridelki, bodisi z poljskimi ali živinskimi, t. j. z jagnjeti in teleti. — Bog me, da smejo Tržčani res veseli biti, ker telečjo in janjčjo pečenko mnogo ceneje jedo, nego mi deželani.

Drugi uzrok slabe prodaje domačih pridelkov je prokleta iredentarska politika. Mi smelo trdimo, ako bi slovenska stranka v Trstu imela — ali mogla imeti — toliko upljiva na občno socijalno življenje in kupčijsko politiko, kolikor ga ima nasprotna, gotovo bi naš kmet mnogo bolje prodajal svoje pridelke, nego jih sicer. Ugovor, da politika nema s kupčijo ničesa opraviti, popolnoma je ničev, kajti pri kupčiji je politika velike važnosti in velikokrat je odvisna od nje dobra ali slaba kupčija.

Recimo, da bi v Trstu prevagovala sploh slovanska kupčijska politika, koliko bi bilo naše ljudstvo pri prodaji svojih pridelkov na boljsem, ker njegov sorodni brat bi gotovo poštenje z njim ravnal, nego ravna Italijan ali Lahon, kateri ima uže tak pojem o Slovanu, kakor da bi bila velika njegova zasluga, če oslepari kacega »ščavo«. Ali oni, ki Slovana sleparijo, čestokrat niso pravi Italijani, ampak rojeni Slovenci, pa prav zaradi tega renegatje, ker s tem bolj imponirajo svojemu kratkovidnemu rojaku. — Poznamo v Trstu Senožeca, Postojnčana, ki ne zna niti dobro italijansko, pa svojim rojakom vendar imponira s tem, da jim pravi, kak Lah je on, in kako je v časti pri tržaski gospodi (judih). — Sistema je se seboj prinesla, da je prišlo tako daleč in da se v Trstu vsak še tako surov lahončič, če tudi pisati ne zna, v istini misli, da je bolj pameten, bolj učen, nego kak slovenski duševni velikan. Kedo se uže ni prepričal, kako po primorskih mestih, vzlasti v Trstu, kupci našega slovenskega kmeta pri kupčiji na vse načine sučejo, dokler za

slepo ceno blago od njega ne dobé. Ako ga ne morejo obrniti na svojo stran s kletvino in zmerjanjem, primorajo ga z svojim umazano-sladkim jezikom, tako, da ubogi kmet vendar naposled lakomnemu italijanskemu molohu svoje blago za slepo ceno v žrelo vrže.

Kakor rečeno, ako bi v Trstu prevagovala slovanska politika, tega zla vsaj v tolikej meri ne bi bilo, ker Slovan, bolj poštena duša, kupčeval bi pošteno, ter ne drl ubogega slovenskega kmeta, kakor to dela Italijan.

Ne moremo od manj, da bi še neke more ne omenili, katera našemu ubogemu kmetu pri kupčiji ne malo škoduje, in to so tako zvaní »sensali«. Za Boga, kako mora vendar to biti, da mora ta vrsta živali, katera se pri tem delu ne trudi ne z rokami ne z glavo, zahtevati od vsakega prodanega voza piče 1 gld.? Ali ni to v nebo vpijoči greh, da se ubogemu trpinu, kateri svoje blago uže tako malo da ne zastonj tja vrže, vrhu vsega tega še ta borni goldinar iz rok spuli? Pa kaj še to, ko bi še drugih takozvanih »fortelnov« ne bilo, ki kmeta včasih ob prav veliko denarja spravijo. Takov privilegium je pa vendar malo odveč in slavna vlada bi gotovo storila velezaslužno delo, da bi tudi te kaste ljudem, enako nekdanjim »kapofakinom«, po prstih krenola. V Trstu so se sploh nakopičile velike napake, ki obtežujejo trgovino; mnogo teh napak bi bila uže odpravila trgovska zbornica, pa se niti ne upa dregnoti v sršenovo gnjezdo. To je žalostno in nam kaže močno gnjilobo, ki izvira še iz »zlatih« časov Trsta, kateri so odgojili skoraj same lahkoživce.

Podlistek.

Loterijec.

Sicer pravijo smrečje babnice, da je ciganka Nežka, katera tam zunaj v podrtiji tabra pred smrečjem prebiva, copernica; pa vendar zabaja vse križem k njej, kajti ona zna kaj dobro razlagati sanje in vse se je še zgodilo, kar je ona prorokovala. Prošlo jesen je še le Meti Grbčevaj iz kvart brala, da je bogat ženin z eno nogo uže v njenej bliži; kajti ko je kvarte »gor dela« prišel je »srčni fant« prav tik »srčne babe«, no in to pomenja gotovo ženitev. In resnično je uže v prvem predpustu Čohnetov Janez Grbčev blagonico Ošpetko snubil in tudi »vzel«. Res, da je Janez Čehne uže dve leti k Ošpetki v vas hodil, no pa o tem ni Grbčeva mati Meta nič vedela, in ciganka Nežka — pa se ve, da tudi ne.

«Copernica sem, copernica tja», misli si kajžar Miha Žganec iz Smrečja, »pa vendar ve Nežka več, nego vsa naša vas skupaj«. In komaj se je zmračilo, ulekel se je Žganec proti taborski podrtiji, Nežko prašat, kaj neki pomenjajo čudne sanje, katere je prošlo noč imel? Sanjalo se je namreč Žganec, da je bil kralj, pa vselej le polu dneva, in mej tem, ko je kralj bil, vedno je zlate denarje razdarjeval. Nežka mu je razložila sanje tako le: »Vidiš, kralj je najvišji in prvi v deželi, torej pomenja to številko 90 in pa številko 1; — kralj si

bil vsakikrat le polu dneva, torej je to številka 45 — in zlato pomenja po pravih sanjskih bukvah egiptovskega Jožefa številko 30, razdarjevanje pa številko 27 torej moraš v loterijo staviti številke 90, 1, 45, 30 in 27, in pridejo gotovo. Žganec tega sicer ni prav trdno verjel, vendar se je napotil kaj drugo jutro v trg, da v loterijo stavi. »Saj je to le šala«, mislil si je, in v trg moram pa uže tako iti šibro plačat.

Ko mine teden, pride Žganec zopet v trg pogledat, je li kaj zadel ali ne, in glej čudo, na loterijski črnej tabli so bile zapisane s kredo številke: 90, 1, 45, 30 in 27 torej so bile vse »njegove vzdignene«. Kvinterno! in kajžar Miha Žganec je kar naglo obogatel, kar od začetka skoraj sam verjeti ni mogel, toda ko je tisočake pod pazduho šutil, bil je do dobrega uverjen, da je vendar le tako. In ko se je po dobri pojedini, katero je svojim prijateljem na veselje napravil, zopet streznol, pričel je kaj misliti, kaj z bogastvom prične. Premišljeval je dolgo in temeljito, kajti neumen ni bil Žganec nikdar, tudi takrat ne, ko je še bori kajžar bil. Aha! lepo in precej veliko Ocvirkovo posestvo »Turnič« ho na javne dražbi prodano, ker se dadiči ne morejo drugače mej seboj pogoditi, to kupim; tako si je Žganec mislil, in tako je tudi storil. Po malo dnevi ni bil več Žganec »kajžar«, ampak »gospod iz Turniča«, katerega je koj pošteno izplačal, za to pa ves v loteriji dobljeni denar iz tal. Umeje se, da je k lepemu posestvu tudi precej novega poljedelskega oročja, živine s-menskega žita itd. moral nakupiti, denarja sicer ni več imel, toda »hranilnica«

na prvo mesto prav rada posodi, in sicer proti prav nizkim obrestim.

»Ali jaz sem se v nedeljo rodil, in nedeljskim otrokom se vedno dobro godi« rajtal je Žganec, a pardon, gospod iz »Turniča«, in prav je imel, kajti boljše letina je za dobro prišla, in tako mu je bila lahka stvar, hranilnici točno obroke glavnice, kakor tudi obresti plačevati. Pri vsem tem mu je ostajalo še vedno toliko denarja — da je lahko v loterijo stavljal, kar je prav vestno vsak teden storil. »Ako so golobi v golobnjaku, pridružijo se jim kaj radi še drugi«, tako je mislil gospod Žganec, in »sreči« je treba le vrata odpirati, da more v bišo pravil je loterijskemu nabiralcu, kateri je gorko pritrjeval. Kaj bi ne, saj je bil Žganec najboljši »kuntšoft« loterijskega nabiralca Jesiha. Pritrjevali so mu pa še posebno njegovi obilni prijatelji, kateri so prelebro vedeli, da za vsakim pritrilom, vsako hvalo bogato plačilo hodi. In resnično je imel Žganec srečo, kajti enkrat, ali pa še celo dvakrat v letu je zadel res kako »ambo«, tega pa ne več vsled razlaganja »lepih sanj« po ciganki in copernici Nežki, ampak vsled lastnega razlaganja »lepih sanj« po pravih sanjskih bukvah egiptovskega Jožefa. Računjenje ni bilo Žganecu nikdar kaj posebno priljubljeno, in ako bi mu to le kolikaj bilo, izračuniti bi si bil moral uže zdavnaj, da ga njegove »bambe« jako dosti stanejo, veliko več, nego mu donajajo. Pa tega Žganec ni vedel, in zaupal je slepo sreči. Nekega dne ga je nagovoril nek agent, naj bi svoje žito proti toči zavaroval, pa Žganec se je zakrohotal: »kaj jaz naj bi

žito zavaroval? To bi bil pač bedak — z denarjem, katerega bi moral vam dati, zadenem lahko lepo »ternico« in potem lahko toča moje žito magari 10 sežnjem v zemljo zabije, jaz si iz tega nič ne storim, — loterija plača vse.« In Žganec je govoril skoraj do polovice prav, kajti po malo dneh se je utrgal prav nad Smrečjem oblak, strašna zlivajica je bila združena z gosto in debelo točo; in nastopek obojega je bil ta, da ni le ves poljski pridelek uničen bil, temuč, da je tudi kaj dosti najboljših zemljišč odplavljenih, ali pa še z nanosom globoko zasutih bilo, in mej poslednjimi posebnostmi Žgančevih. Ko je bil čas hranilnici obresti plačati, ni imel Žganec denarja, pa to ga ni dosti motilo, kajti posojilnica mu je posodila rada na drugo intabulacijo, pa umeje se, da proti veliko večim obrestim, mimo hranilnice. In izposodil si je pri posojilnici kaj rajši nekoliko več, nego je prav potreboval, kajti kdo se bode za 300 forintov še posebno menil, in — saj je potreboval denarja za loterijo, zavarovalnico proti toči po Žgančevem mnenju.

Ali čudno, ako se je Žganec še tako lepo sanjalo, in ako je stavljal še tako gotove iz »lepih sanj« pogruntane številke — vendar le niso hotele priti, in vendar se je skoraj sleherni dan v trg peljal stavit, ali je pa v isti namen kakega blapca tja poslal.

Umevno je, da je Žganec malo časa za oskrbovanje gospodarstva preostajalo, pa on se za to tudi dosti menil ni, kajti — najprej si moram zopet kaj več denarja napraviti, zadeti moram vendar le v kratkem izdatno terno, in potem uže vse

Nekoliko se utegne v tem obziru spremeniti po odpravljenju proste luke; ali da Trst postane, kar bi moral biti, zato je treba čisto nove generacije, zato pa se nahaja zdaj Trst v trgovskem in političnem obziru v začetku krize, katera bode terjala še prav veliko žrtv in utegne dolgo trajati. Morda, in skoraj gotovo, se povrnejo še srebrni časi v to mesto, a zlati, kakoršni so bili od leta 1830 do 1856, nikoli več. — To je bila Trsta doba neskrbnega, srečnega otroka in ta se ne povrne več. Ta zlata doba je pa dosti uplivala tudi na slovenskega kmeta, in ni čudo, ako se je tržaška kriza še poprej pri njem pokazala, nego pa pri Tržačanu.

Deželni zbori.

Goriški deželni zbor je v drugej seji odobril vse volitve, potem pa izvolil deželni odbor (imena dež. odbornikov smo uže zadnjič objavili). Vlada je predložila zboru novo postavbo zaradi pogodovanja Krasa, katera postava se je izročila v posvetovanje in poročanje posebnemu odseku. Prav tako se je zgodilo s proračunom za prihodnje leto. Potem so se izvolili odseki. — V pravni odsek so izvoljeni: Pajer (predsednik), Bernardelli, dr. Verzegnassi, dr. Abram, Povše, baron Locatelli, dr. Nik. Tonkili; v finančni odsek: Viljem vitez Ritter (predsednik), dr. Josip Tonkili, Gasser, Kocijančič, Evgen baron Ritter, dr. Rojč in dr. Verzegnassi; v petičijski odsek: Dottori (preds.), dr. Mavrovič, Kovačič, Del Torre, Manorič, Jonko, Ivančič.

Poslanec baron Locatelli je stavil predlog, naj se deželnim odbornikom zniža letna plača od 1200 na 600 gld., kateri predlog pride na dnevni red v prihodnjo (dennišnjo) sejo. S tem je bila sklenena 2. seja.

Istverski dež. zbor. Iz telegrama v zadnjem listu so naši čitatelji lahko razvideli, da dež. glavar istrski smatra istrske Slovane za brezpravno ljudstvo; ves govor je bil ponavljanje tega, kar v »Independente« vsak dan čitamo. 16. popoldne je imel zbor drugo sejo, pri kateri je zbor verificiral ali odobril vse volitve razen volitev dr. Sterka, Spindiča, Križanaca, dr. Konstantina-a, barona Lazzarini-ja, Doblanoviča, Berbut-a, Bolmaricaha in Elushegg-a ne. Proti vsem tem volitvam so došli pritožbe; proti onej č. g. dr. Sterka sicer ne, a to je deželni odbor ex officio sklenol zavreči, in mej tem, ko zbor vse druge morda potrdi, utegne volitev dr. Sterka-a brez postavnih razlogov zavreči. V odseku ni italijanska večina volila skoraj nobenega Slovana, le verificijski komisiji je g. Leginja, v finančnem odseku č. g. Zarnič in v šolskem dr. Sterk. G. Spindič-a, kateri je gotovo najboljši školnik v zboru, povsod so izpustili, no uže vedo zakaj.

Včeraj je bila zopet seja, o kateri poročamo prihodnjič, za danes le toliko, da je bil srdit boj mej Slovani in Italijani. (Glej telegram.)

zopet gladko pojde. Tako si je mož mislil in odpeljal se je zopet v trg, kajti sanjalo se mu je od ognja, in — to pomenja srečo.

Dasi pa v posojilnici za Zganca denarja uže davno ni več bilo, vendar si ni zaradi tega nič kaj žali; kajti — gospod Izak Fajteles v mestu je bil proti njemu kaj prijazen mož, on mu je rad posodil, in za posojila ni niti tistim neumnim formalitet v zemljiške knjigi zahteval; le malo menjico si je izgovarjal, saj je to le »kakor mala formaliteta kupčije«, kakor je Fajteles rekel — saj Zganec mu je bil še veliko več vreden, nego tako majhno posojilce. Zganec je mejico podpisal, in poiskal koj v »sanjskih bukvicah« številke, katere juda in menjico pomenijo, in stavil jih je v loterijo.

Fajteles je plačeval radovoljno v hranilnici in v posojilnici obroke in obresti, dal je še celo Zgancu kaj na roko — pa zdaj vse le proti tistim neumnim formalitetam pri zemljiške knjigi; menjice je pa radovoljno prolongiral.

Po kakih dveh letih, po utrzanju oblaka je bilo v velikej sobi v Turniču kaj živo. V njej so bili namreč advokati s celimi butarami pisarij, bil je pa v njej tudi gosp. sodnik z sodniškim pisarjem in — po ene uri je bil Turnič »v prvo«, »v drugič« in »v tretjič« trgovcu Izaku Fajteles — odbit.

Zganec ni bil več dober posestnik, ampak zopet majhen kajžar, kajti ostalo mu je od vsega le par njivice proste lastnine in ena kravica; ostalo mu je pa šnekaj — njegovo zaupanje v sanjsko knjigo in v loterijo.

»He loterijec! Zganec! kaj si danes sanjal?« rogali so se mu pobalini, kedar so ga pred kajžico še umazano in zmekano sanjsko knjigo v rokah, sedečega

Politični pregled.

Notranje dežele.

Včerajšnja Neue freie Presse očitá Slovincem, da so or- krivi zadnjih rabuk v Trstu. — Da, Slovenci so vsega krivi; le laži in obrekovanja tega judovskega časnika niso oni krivi. — O uboga iredenta, kako si ti nedolžna, in vendar moraš toliko trpeti od zlobnih Slovincem!

V Zagrebu se je 17. t. m. zbralo več poslancev, da se posvetujejo o političnem položju. V občinskem svetu pa se je stavil predlog, naj se županu izreče nezaupanje, ker se v določenem času ni vrnil z odpusta ter ga ni bilo v Zagrebu, ko je bila rabuka.

V Zagrebu je zdaj tih mir, ali iz Karlovca in Senja se poroča, da so tudi tam bili nemiri zaradi madjarskih napisov na grbih, katere so strgali raz poslopj; v Senj se morali poslati vojake. Zagrebški policijski načelnik je bil odstavljen, njegov nastopnik pa neposrednje podrejen vladnemu komisarju.

Z Ogerskega se vedno še poroča o posameznih napadih na jude in družih stvarih, katere Madjarom ne delajo česti, ampak očitno kažó na bližnji propad madjarske mogočnosti. Vlade prva skrb je madjarjenje Slovanov in Rumuncem, zato pa ne more misliti na občno blagostanje, katero vedno bolj propada ne le mej stiskanimi Slovani in Rumunci, temuč tudi mej prenapetimi Madjari, ki mislijo, da so neko izvoljeno, za vladanje rojeno ljudstvo; da v tacihi okoliščinah zviti judje žanjejo, kdo bi se temu čudil; in Madjarom vse proganje judov prav nič ne koristi, ako bodo delali tako, kakor delajo zdaj, dà, prav lahko se zgodi, da judje pridejo celo na krmilo državne politike, ker judje so kakor kužna bolezen, oni se najbolj pasejo tam, kder je mnogo gnjilobe in smradu. Mi smo večkrat o tem govorili in Madjarom prorokovali propad, a kaj hočemo, ponižne naše besede glasú ne čuje previsoko in pretrdo madjarsko uho. Madjari z svojim madjarjenjem greše zoper naravo, in ta je najostrejša i najbolj pravična sodnica, ker kaznuje vsak greh, storjen zoper njo, po lastnih zakonih. Kaj je Madjarom rodilo zatiranje Slovanov gmočnega in duševnega napredka? Rodilo jim je to,

videli; ali pa uže celó, kadar so ga v trgu pred loterijskimi vrati stoječega, ter številke na modrem lističu, z onimi na vratih s kredo zapisanimi primirajočega, našli.

V kratkem mu je umrla žena, katera je mali ostanek nekdanjega blagostanja prav marljivo oskrbovala, in se Zgancem slo je kaj hitro navzdol. Kmaló ni bil več kajžar, ampak sploh nič. Nekoliko časa so imeli sosedje z njim usmiljenje, pa le nekoliko časa, kajti Zganec ni poznal kmalo drugega, nego dve reči na svetu, namreč: šnops in loterijo. V sosednje mestice, v katerem je Fajteles kraljeval, zahajalo je dosti tujcev na zrak in po kupčijam; in Zganec se je pripravil, da se beračenje v mestu boljše izplača, nego pa usmiljenje sosedov.

Nek krčmarski blevski blapec mu je puščal v gorkem blevu prenočevanje, — in koj poleg krčme je šnopsarija in loterija. Zganec je postal kmalo v mestu tujcem dobro znana oseba, kajti prosjačil je vedno, ko je vrata došle kočije odprl, ali pa potno torbo za došlim tujcem nesel; za par krajcarčkov »za eno lepo ternco«.

Pred nekoliko tedni ga je zapodil krčmar iz hiše, ker mu je, vedno pijan, goste preveč nadlegoval; in od takrat ga ni nihče več v mestu videl. Nek voznik, kateri je iz več ur oddaljene vasi blago v mesto pripeljal, pravil je, da so pri njih v gozdu nekega starega moža obesene našli — vrednosti da ni imel pri sebi nikake, pač pa umazane in razcapane »prave sanjske« bukve egiptovskega Jožefa in pa čuda dosti loterijskih listkov. O soddnje došli gospod pa da so rekli: »saj to je loterijec iz Smrečja, stari Zganec.«

da se iz severne Ogerske tlačeni in obubožani Slovaki, najmarljivši poljedelci, selijo v Ameriko in vsled tega zgornja Ogerska prominja v puščavo. In kaj je storila madjarska politika iz žitorodnega Banata, v katerem smo v nekdanjih zemljepisnih knjigah brali, da s žitom lahko preskrbi vso našo državo? V Banatu stanujejo v ogromnej večini Srbi, zato je bil madjarskej vladi Banat devetindevetdeseta briga; in zaradi tega so se promenila nekdanja najrodovitnša polja v nepregledna, smrtonosno mrzlico puhteča močvirja; Srbi so se iz Banata začeli izseljevati v Srbijo in Bosno, Rumunci v Rumunijo, Bolgari v Srbijo in Bolgarijo. Madjari so se tega izseljevanja veselili, ker so hoteli v kratkem času ves Banat pomadjariti, a strašno so se prevarili v veliko svojo škodo. Poklicali so namreč na prazna zemljišča iz Bukovine tako imenovane Csangos, ki so madjarske krvi — menda edini v Evropi, saj drugih, da so jih od vlade po svetu razposlani učenjaki iskali, niso mogli najti — a ti Csangos, poprej navajeni zdravega zraka in dobre vode, umirajo v Banatu, kakor muhe na mušnici. Vsled tega je morala sama madjarska vlada prepovedati dalje naseljevanje tega rodu, da ves ne izumre. Vsaj to bi Madjare vendar moralo spametiti in ukloniti bi morali svojo glavo višjim oblastim, sprevideti nesrečno, da »extra Hungariam non est vita,« in zelo koristno bi jim bilo, ako bi premišljevali osodo svojih prednikov v sedanjej Madjarskej, izumrlih Avarov.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je prišel 20. t. m. popoldne na Dunaj; na kolodvoru ga je sprejel srbski poslanec in deputacija na Dunaji bivajočih srbskih podanikov. Cesarjev general-adjutant ga je pozdravil v vladarjevem imenu v hotelu. K malu potem ga je obiskal minister zunanjih zadev, grof Kalnoky.

Rumunski kralj se iz Berolina vrne na Rumunsko ta dni in bo potoval skoz Dunaj ter tu obišče našega cesarja.

Črnogorski knez Nikita je 19. t. m. dospel v Carjigrad. V palači, zanj pripravljenej, pozdravil ga je najprej minister zunanjih zadev, potem pa ga je prav srčno sprejel sultan v prestolnej dvorani ter mu podelil veliki kordon Osmanje-reda z brilanti ter ga k malu potem obiskal v njegovem stanovanji. Kneza sta v Carjigrad spremila ministra Radonič in Plamenac; obema je sultan podelil veliki kordon Medjedije-reda. Sultan sam je brzojavil črnogorskej knežinji, da je knez srečno dospel v Carjigrad ter jej voščil srečo k omožitvi princesinje Zorke. Kdo vé, ali bode to prijateljstvo dolgo trajalo! — V političnih krogih govore, da se črnogorski knez snide tudi z bolgarskim knezom.

V Petroburgu so zadnje dni zopet zasačili mnogo nihilistov. Sešli so se v posvetovanje, da sklenejo, kake grozovitosti imajo dalje počenjati, a bili so zasačeni in odpeljani v trančo, kamor solnce ne sije.

Iz Madrida zopet poročajo, da je na Španskem mir. Ta vsakdanja lakonična poročila so najboljše priče, da je na Španskem mir kaj nenavadnega, sicer bi tacihi poročil ne trebalo. — Španski kralj se napoti na Nemško in se snide z nemškim cesarjem v Homburgu.

Kitajski poslanci, poverjeni pri evropskih dvorih, svetovali so kitajskej vladi, naj domú pokliče redne kitajske vojake, ki se v Tonkinu pod črnim praporom bojujejo zoper Francoze. — Iz Saigona je dospel vest,

da so Francozi iz trdnjave Namdich zopet napali Tonkince in da imajo poslednji veliko zgubo, mej tem ko Francozi niso nobenega vojaka izgubili.

Dopisi.

V Trstu, 19. avgusta.

(Predvečer in rojstni dan presvitlega cesarja v Trstu.) Napovedano sviranje godbe na velikem trgu pred mestno palačo je izostalo radi viharnega vremena in oblaki prepreženega obneja, ki se je ves božji dan na dež pripravljalo.

Krasne plice, patrijotičnega zahtaja, so bile na vsopred; toda, kaj hočemo? — Človek obrača, burja pa obrne. Koj ob pol osmih se je pričela ljudstva množica gnetiti in valiti proti velikemu trgu, kder je uže bilo vse natlačeno, glava pri glavi, in nemirno pričakovalo godbe. Dne 2. avgusta je minolo leto, kar je gadja iredenta zagnala osodopolno bombo, ki je toliko žalega očinola in nemira prouzročila. Uprav isti večer se je trlo ljudstva po korusu, na borznem i velikem trgu, nič slabega ne sluteč, na tisoče in tisoče. Privrelo je bilo, da prisostvuje veličastnej bakljadi Avstriji zvestih veterancev. Dne 4. avgusta t. l. je zlobna roka vrgla petardo v ulici »Sorgente«, ki ni nič hudega prouzročila; sedaj je ta svojim razpokom le tlak požrnola. S tem je hotela iredenta pokazati, da še živi in po jednoltnem odmoru je namerjavala nekako prestrašiti veterance in meščane, da se ne prikažejo na ulice. Meščani i nemeščani se niso zbalí otročjega pretejanja; še pred 7. so privreli iz stanovanj, kakor buče iz panja, napulnivi vse ulice in trge, kodar se je imela premikati slavnostna bakljada. Na trgu pred veliko kasarno je pričakovala vojaško godbo polka Albreht kompaktna masa delavcev, dninarjev, t-žakov, tržaške mladine itd., broječa na stotine in stotine. Točno ob 8. skoz glavna vrata kasarne prikoraka godba, obkoljena od vrste vojakov, nosečih lampijone. Godba zasvira cesarsko himno, nebrojna množica prisotnih pa gromovito zaori: »Evviva«, »Živijo« na cesarja, cesarsko obitelj, Avstrijo itd. To je bil glas, ki je potresal zrak, enak šumenju morskich valov. Godba se pomika dalje po ulici Torrente in proti korzu, ljudstva pa je stalo ob ulicah nepregledna vrsta. Delalci pa, i mej temi marsikatera suknja na škarje, postavijo se pred godbo i drugi za njo, stopaje vrejeni v goste vrste, orili so brez prenehanja: »Evviva«, »Živijo!« Vse to je človeka spominalo na črno vojsko, ki se proti skupnemu sovražniku poinika. Ko pa godba jame svirati »O Avstrija moja«, frenetičnim »Evviva« in »Živijo«-klicem, ni hotelo biti ni konca ni kraja. In tako so stopali dalje po korusu na veliki trg; ta je bil ljudstva tako natlačen, kakor so i slaničnik, in ljudstvo, prišedši pred mestno palačo, zagnalo je tak krik in vrišč, kakor bi se okoli stoječe palače na temelju majale in na kup letele. Potem godba, vedno od ljudstva spremljana, ki je očitno rastlo, — liki kepica snega, spuščena z gore v dolino, maršira proti ulici »SS. Martiri« (ss. Mučenikov) pred stanovanje divizijskega poveljnika bar. Koba. Ko pa muzika dospe na »Piazza Lipsia« (Lipski trg) pri cerkvi sv. Antona starega, zastli se zamolkel razpok projektila, ki je množico iznenada tako prestrašil, da je začela na vse kraje begati. To je bila petarda, ki se je razpočila v bližini spreveda in pred c. k. vojaško godbo, v gromovju na vrtu (giardinetto), ki se nahaja pred c. k. gimnazijskim poslopjem, in čala na znanje, da iredenta hoč vsekako demonstrirati; škode pa ni prouzročila, ker ob tistej uri je bil vrt uže zaprt. Petarda je bila, kakor se navadno sodi, iz debelega, trdnega papirja, prevedena dolgim stenjem, in zločinska duša je uže takas lahko daleč bila, ko se je ta razpočila. Ljudje si pripovedujejo, da so straže k malu na to zločinca prijela na trgu »del Sale«, pravijo, nekega gospoda, ko je ta uprav namerjavl sesti v kočijo, ki ga je neki tam pričakovala. Koliko utegne na tem biti resnice, za to ne dajem poročstva; to pa vem, da je straža še isti večer v ulici »Lazzaretto vecchio« uklenola težaka, ki sta zvižžala in rogala se mimostopajočej godbi. Povedal sem, da je prikrita i zlobna roka položila petardo v času, ko se je proti onej strani mesta pomikala vojaška godba. Petarda pa ni bila namenjena vojaškej, pač pa veteranškej godbi. Iredentarija je zdaj zapeljalo »Evviva« in »Živijo«-upitje, ki se je razlegalo po ulicah, kodar je šla vojaška godba. Takovo upitje se je do zdaj razlegalo le pred veteransko gotho, in zlobnež, imajoč nalogo, postaviti petardo na primerno mesto, zaslišavši tako vpitje, zrak potresajoč, zapeljal se je, misleč, na gredó veteranci.

Koj po eksploziji je ljudstvo pričelo begati na vse kraje, večina pa se zopet v kompaktne vrste postavi in spremi godbo do stana divizijskega poveljnika, kder mu napravi velikansko ovacijo.

«Evviva» in «Živijo»-klici na cesarja, njega obitelji, Avstrijo, Rudolfa in Stefanijsko itd. so se slišali in razlegali daleč na okoli. Med vračanjem godbe na veliki trg, pred namestnikovo palačo, klicanje in vikanje se je nadaljevalo in množica rastle; bati se je bilo kaj hujšega, ker razjarjena množica je obrnola register ali ton, ter v enomer bučala, liki oblak poln toče: Fora il partito italiano! (Ven Italijanska stranka!) Abbasso gli irredenti! (Strani z neodrešenimi!) Abbasso l'Indipendente! Fora gli Ebrei! (Ven židje!) — in še drugih «fora» in «abbasso» se je slišalo, kojih pa ne zabilježim, ker bi utegnoli državnega pravdnika napeljati, da bi in on za enkrat *abbassira* našo «Edinost». Vsekako veselo konstatiram, da je preprosto ljudstvo samo prišlo k spoznanju, da dosednji sistem vlade v Trstu nikdar ne pride v okoliš iredenti in njenemu rogoviljenju s petardami itd. — da je sprememba nujna potreba. Kdor ni glup, vse je lahko slišal. Godba se postavi pred namestnikovo palačo, kjer zagode tri komade, mej temi cesarsko himno, ki jo okoli stoječi razoglavi poslušajo. Mej godbo pa so na Lloydovem parniku «Stambul» zažigali bengalične ognje v narodnih barvah, ki so magično razsvitali tmino noči in tako poveljavali slavnost. Na to godbo, stopaje in sviraje po ulici «S. Nicolo» in sv. Antona novega, vedno spremljana od vpijoče množice, vrne se v kasarno. Ljudstvo pa, spremljajoče vojaško godbo, zdaj se nagromadi na trgu v ulici «Torrente» in nemirno pričakuje veterancev, ki so se uprav uredovali na prostoru velike kasarne, da izidejo. Veteranska baklaja v pravem pomenu besede je izostala; namesto «baklje», ker vreme je bilo viharno, in da se ne prigodi kakova nesreča, dobil je vsak veteran svoj lampjon. Ko ljudstvo zagleda veterane, začne v nepopisljive radosti va vse grlo upiti: «Evviva», «Živijo» veterani! Franc Jožef I. Avstrijski in to je trajalo po vsem mestu, kamor so ti stopali.

Godba, na čelu dolge četvi veteranov, svirala je najkrajše patriotske komade; v začetku, na sredi in konec vsakega je spremljalo prebivalstvo navdušeno in frenetično orilo: «Evviva» in «Živijo». Dolga vrsta lampjonov, okrašenimi cesarskimi in mestnimi grbi, poveljevala je slavnostni sprevod, katerega sta se zastavama udeležila društva «Unione operai» in društvo tržaških fakinov z svojo godbo. Sprevod po kursu se je premikal veličastno, pred godbo se je nad 5000 ljudi gnetlo in neprenehoma napolnjevalo zrak z «Evviva» in «Živijo»-klici. Ko je veteranska godba nehal, pričela je svirati ona «fakinova», ki je sklopala sprevod, za katerim se je zopet navadnega ljudstva pomikalo na tisoče.

Povedati še moram, da so bili veterani uže vse zvedeli opetardi na lipškem trgu. Ko sprevod pride na mesto, kjer je lansko leto bomba razpočila, to je, pred hoteljem «Pri črnem orlu» na kursu, cela vrsta veteranov, in brezštevilega drugega ljudstva, zagrmli, kakor en mož: «Evviva» in «Živijo» Nj. Veličanstvo Franc Jožef I. Njegova obitelj, Avstrija; mej sviranjem «Rudeckie»-marša in s povešeno zastavo stopajo mimo hiše, iz katere je toliko zla prišlo. Zatem se pomikajo na veliki trg pred namestnikovo palačo, kjer so zagodili več komadov i mej temi cesarsko himno. Po kratkem nagovoru gospoda predsednika veteranskega društva, Rucke-ja, zaoré veterani trikratni «Hoch!» «Evviva!» «Živijo!» na presvetlega cesarja. Okoli stoječi so pa na to zaupili: «Živijo veterani!»

Potem se sprevod pomika okoli vrta in nove Lloydove palače v ulico «S. Martiri» pred stan divizijskega poveljnika, kder mu ljudstvo napravi veličansko ovacijo.

Ko so se pa jeli vračati, zopet je pričelo ljudstvo vpiati: «Fora» in «Abbasso», ter pri tej priliki jelo metati kamenje ali drugega kaj v prostore ali druge lokale, kodar se Lahoni zbirajo. Nekoliko pred 11. se sprevod umakne v kasarno, godba «fakinova» pa spremlja zastavi svojo in ono društva «Unione» na stan vodstva društev. Ob 11^{1/4} se množica, sestojča iz kakovih 400 oseb (pa ne, kakor «Piccolo» krivo poroča, le iz 150), napoti skozi ulico «Farneto», k poslopiu Italijanske gimnastike, kder vse zdobi, kar jej pride pod roko. Ta množica ni obstajala le iz poučene drhali, kakor pišejo vlaški lokalni časniki, temveč mej to se je zapazila marsikatera oseba, ki bi prav lepo paradirala v katerem salonu. Nekoji teh zlezejo čez zid in pregrajo na vrt pred hišo, kder pričnejo metati na cesto stole, klopi, mize, svetilnice, lampijone, vrata, okna, ponijejo vsa, da ni o-tulo skoraj celó drevesa na vrtu, in druge rastline porežejo in tako zarobe, da ni ostalo kosa za rabo. Namerjavalo se je vlomiti v poslopje po zastavo, pa vrata so močna in tudi časa ni bilo, kajti oglasi se straža, močna do 30 mož, ki zapove, naj se razidejo.

Četa pa ni marala raziti se, in vedla se je tako, kakor bi se nameravala ustav-

ljati policiji; na tretji klic, jedna izmej straž ustrela iz revolverja v zrak dvakrat, na kar se gruča prestraši in razide po bližnjih ulicah. Ko straže stopijo na vrt pred poslopje omenjenega društva, vidijo, da ni kosa pri kosu; v tem zapazijo dva, ki sta se prikrita tičala v nekeji lopi na vrtu, ta zbežita in poskakata na ulico, ali kesneje jednega teh straže ustavi. Škoda znaša do 3000 goldinarjev. To vse se je zgodilo v četrte ure, in da ni k malu straža pritiskala, gotovo bi bili poslopje zažgali; kajti izmej množice se je čul glas: «Demo ghe fogo!» (Zažgimo ga!) «Femo un fogo di San Giovanni!» (Za-netimo kres!), in tudi zastavo so hoteli imeti, da jo denejo ali zmeljejo v prah. Druga enaka četa se je pomikala prepevaje v staro mesto, ta pa ni škodo povzročila. Tudi po drugih krajih so marsikatero okno pobili, osobito tam, kder se zbirajo iredenti.

Ena četa je odrinola pred uredništvo «Indipendente»-ja, tam močno razbijala in skoraj vrata vlomila, pa policija jej je račune prečtala.

In posledice temu so, da je «Indipendente» drugi dan na prvem mestu mej «Notizie Locali» prinesel novico o rojstvenem dnevu premilega nam cesarja itd., kar prej ni nikdar storil. Ali je to storil iz strahu pred razsrjenimi meščani, ali pred konfiskacijo? to znajo bogovi — in oni!

Vtorek se je v Italijo odpeljalo 15 voz samih čifutov, ki so se zbalí drugi večer, to je, 18. avgusta, kajti mej ljudstvom se je bil glas raznesel, da na večer nekateri mislijo obiskati staro mesto. Kakor se vidi, strah je lepa reč, ki tudi «Indipendente»-ja prisili, «glorijo» peti.

18. t. m. zjutraj ob 4. uri nam je naznanjal pok kanonov, da je napočil dan rojstva našega cesarja. — Ob 9. uri je bila «v. masa» pri sv. Justu, potem defiliranje vojakov na velikem trgu; popoldne pa ob 2. uri oficirjev v velikej kasarni, mej katerim je vojaški poveljnik napil cesarju, katero napitnico je zopet naznanjal grom topov z grada.

Največja stvar je bila zvečer v prostornem vrtu «Mondo nuovo», kder je novo društvo «Avstria» napravilo veličansko veselico in v ta namen vrt spremenilo, skoraj bi rekli, v vseh barvah goreč park. Vesele se je udeležilo skoraj 4000 oseb, mej njimi skoraj polovica Slovencev, akoprem se niso slovenska društva oficijalno udeležila in to iz uzroka, ker je predsednik društva «Avstria» sam željo izrazil, da ne bi «živio»-klici zakrili vseh drugih klicev in pa tudi iz uzroka, ker naša društva nočejo v žrjavico po konstanj za druge. K ljubju temu pa je pri veselici skoraj prevladal «živio», ker brez Slovencev se sploh v Trstu ne dajo napravljati ljudske veselice. — Godli ste 2 godbi, godba nadvojvoda Leopolda (došla iz Gorice) in pa veteranska; obe godbi ste se odlikovali, posebno pa so Slovenci živahno pozdravljali «venček slovanskih napevov» in «Najprej, prvi komad je godla vojaška, drugi pa veteranska godba, oha kaj izvrstno, če tudi nista bila v sporedu, na zahtevanje Slovencev. — Umetni ognji so bili kaj posebnega in veselica se je vršila prav lepo. — Živahno so ljudje pozdravljali namestnika in vojaškega poveljnika, ko sta prišla in odšla in predsednik društva «Avstria», mladi gospod Verona, odposlal je cesarju v Ischl 2 telegrama; v enem je omenil, da ljudstvo živahno pozdravlja *najorednejšega* namestnika cesarjevega, kar so viši in nižji krogi na razne načine razlagali in komentirali.

Veselica je trajala skoro do polnoči in ni bilo nobenega nereda. — Ko pa je po veselici poročevalec «Tagblatt» Artur Brehmer šel skoz «A-quelotto», proti svojem domu, ga je kakih 30 mladih iredentarjev s se železom okovanimi palicami napadlo in tako neusmiljeno mahal po njemu, da so mu več globokih ran, in eno celo nevarno v glavo zadeli, tako da je mladenič v krvi obležal in da so ga morali v nezvesti odnesti v bolnico. — Ko so to dovršili, šli so pred redakcijo «Tagblatt» in tam strašno razsajali in razbijali. Še le tam se je pokazal po dolgem razbijanju c. k. redar, pred katerim so pa fantalini bežali, kakor bi jim bil pokadil, ali prišli so drugi redarski patrولي v roke, katere je ujeta in v lukno odpeljala dva pobalini, 23 letnega vatlarja Antona Jndri in 20 letnega zlatarja Artura Micheluzzi; ujeta je policija še več drugih napadnikov Brehmerja in razsajalcev, mej njimi so nekateri sinovi slovenskih roditeljev, in sicer takih, ki še zdaj ne znajo drugega jezika, nego slovenskega.

Ali ni to dokaz, da je tukaj marsikaj gnjilega? Ni li to dokaz, da slovensko mladino tukajšnja sistema kar z silo goní v naročje iredente?

Omeniti nam je, da so ti pobalini tudi necega starega pijanega moža, rodem Slovencega, prav hudo nabili, samo zato, ker je kličal na ulici «Evviva Austria!»

V nedeljo popoldne so se zbrali iredentari, kakih 150 mož, v gostilni blizu Italijanske telovadnice, da se posvetujejo,

kako planejo na «Austriacante». Oboroženi so bili z revolverji, okovanimi palicami in ročniki «sulva vita». Policija je za to znala in je gostilno obkolila, nadinspektor Zempirek pa je šel notri in zapovedal, da se morajo raziti drug za drugim. Dva stražnika pa sta vsacega posebe preiskala in mu vzela orožje. Tako razoroženi so šli pobalini v kavarno «Chiozza», tam so čakali noči. — Po 10. uri so nekateri veterani prišli iz bošketa prav dobre volje in so po poti kričali «Evviva» in «živio Avstria», tako so klicali tudi, ko so šli mimo kavarne «Chiozza», nasproti naše tiskarne; a ko to iredentari slišijo, planejo iz kavarne na veterane, katerih je bilo le kakih 5 ali 6, in začnejo po njih neusmiljeno mlati s palicami in drugim orodjem, da so tri prav močno ranili. Na to je došla močna patrula stražnikov, njim na čelu nadinspektor Zempirek; a ko junaki vidijo stražo, urno odneso pete. Pri vsem tem pa so prišli štirje policiji v mreže. Kavarno «Chiozza» je moral potem gospodar precej, še pred polnočjo zapreti. — Ranjeni veterani so vsi Slovenci, saj je skoro 1/2 veteranov tako in tako Slovencev; eden je godec Franc Zvevnik rojen v Novem mestu, drugi obrtnik Jožef Kerhal iz Postojnskega okraja in tretji Fran Kriz iz Lukovce. Vsi trije so močno ranjeni. Ljudstvo je bilo tako razsrjeno, da se je bilo bati tudi v nedeljo naskoka «Gimnastike», zaradi česar jo še vedno policija straži noč in dan.

V ponedeljek so se tudi ponavljale nekatere demonstracije in ne bo še k malu miru; a poročilo o drugih nadrobnostih in uvoden članek o zadnjih homatijah prinesemo v prihodnji številki.

IZ BREZOVICE, 16. avgusta.

Gospod dopisnik iz Materije hoče imeti neko pojasnilo mojega poročila v izvenrednem obnem zborovanju naše čitalnice. On namreč ga ni umel, ali ga ni hotel umeti; ves njegov dopis pa je nekako tak, kakor da bi ga pisal «volk o ovčjej koži». — Prav mu ni ono, kar je pri zborovanju govoril g. Kastelec, ter pravi, da so bili Materijci z jednim stavkom razžaljeni, in hoče imeti za to pojasnila!

Gospodu dopisniku moram najprej to povedati, ako je ud čitalničen, bil bi pri zborovanju in bil bi lahko, in dolžnost mu je bila, da bi bil uže tam g. govorniku stvar očital, ter ga zavrnil, ali tirjal od njega dokazov. Ker pa to ni bilo, to je, da gospod dopisnik ni bil pri zborovanju, ker vse kaže, da ni nje ud, zato je ves njegov dopis le «volk v ovčjej koži», kakor on sam. — Da sem jaz, kot poročevalec, morebiti drugače mislil, kakor si vaš kmet razlaga, to je nespametna trditve. Jaz sem oni stavek tako napisal, kakor ga je gosp. govornik govoril, tedaj ako vam ni prav, ako ste razžaljeni, pojdite k gosp. Kastelcu — on je to govoril — on vam tudi dokazov za to dá, ter vas potolaži. On je gotovo vedel, kaj je govoril. In kar je govoril, prepričan sem, da je resnica.

S tem bi bil ustregel želji in prošnji dopisnikovej! *)

Domače in razne vesti.

Slovincem v Trstu in okoličih! Akoprem se niso naša društva in okoličani nič mešali v zadnje homatije, vendar so se našli taki Italijanski listi v mestu in taki poročevalci v dunajske liste, kateri bi nam, posebno pa okoličanom, radi na vrat obesili krivdo za zadnje rabuke. — Uže enkrat so šli Slovenci po konstanj v žrjavico za druge; oni so se borili na povelje, pa so bili za to zasramovani in kaznovani; neprijateljem Avstrije se je prav dalo. — Zatorej pa javimo s tem, da so oni listi in poročevalci, kateri Slovence za zadnje rabuke odgovorne delajo, hudobni lažniki; nobeno slovensko društvo in noben okoličan se ni udeležil zadnjih homatij, in to vsled

*) Drugi del dopisa smo izpustili, ker mi ne smatramo za razžaljenje poprejšnjega predsednika, ako je pisal dopisnik iz Materije 2. avgusta, da so Materijci želeli, da postane gosp. K. predsednik čitalnice Brezoviške. Mi smo stvar tako razumeli, da g. K. ima več upliva na ljudstvo, in to utegne morda res biti. — A to ne spodbija velikih zaslug poprejšnjega predsednika in ustanovitelja čitalnice, to ne zniža njegovih zaslug za narodno stvar. Blaga duša skoraj navadno ne najde mej ljudstvom tistega priznanja, kakoršnega bi zaslužila; ona se tudi ne briga toliko za javno menenje in javno hvaležnost, nego za glas lastne vesti, lastnega srca. Poprejšnjega gosp. predsednika smo mi spoznali za tako blago dušo in za čelaga moža, katerega pač ne more razžaliti to, da kedo piše, da ima kedo drug mej ljudstvom več upliva, nego on, in da se morda temu večjemu uplivu posreči, da nastane v Materiji več edinost. Kedor pozna človeško slaboto in strast, pač se ne bode čudil takim prikaznim in mi ne vidimo nobenega nedoslednega koraka v tem, da postavimo poprejšnjega gospoda predsednika v izgle, kot uxor rodoljubja, a sedanjemu pripisujemo več upliva. — Qui bene distinguit etc. — Sicer pa želimo, da je s tem pri kraju polemika o tej zadevi, — ker veruje naj nam gosp. dopisnik, da smo uže toliko skušeni, da znamo razločevati, kaj je dosledno, kaj nedosledno. Ured.

sklepa načelnikov naših društev in drugih veljakov. Mi celo opominjamo naše ljudi, naj se tudi v bodoče držé daleč od homatij brez pravega cilja. — Cesar pre-dobro pozna zvestobo Slovencev, ni treba, da bi to, kar nam je prirojeno, in kar se umeje pri nas samo ob sebi, še posebno demonstrativno kazali. Tudi se ne bojimo iredentarjev; naj nam vlada le pravična bode in naj podpira naše opravilne težnje, pa se iredenta sama po sebi zgubi. Cesar pa sme na vsak klic računati na vsacega Slovenca kri in imetje brezpogojno. Torej dragi Slovenci, le mir, in čakajmo, da postanejo zrele tepke! — Ves Trst ve, da ima naša politična oblast na telegrame strogo oko, še resnična dejanja se dostikrat prečrtajo, in zato praskamo: Kako pa je to, da se lažnjivi obrekovalni telegrami zoper Slovence v dunajske liste dopuščajo? — Graf Orindur —

Tržaške novosti. Za uboge pogorele v Koritnici na Tolminkem je namestništvo dovolilo nabiti milodarov po vsej goriški deželi. Človekoljubom priporočamo, da pomagajo ne le Ischiotom, ampak tudi domačim revežem.

Nesreče. Tridesetletni težak Ivan N. se je tako navlekel božje kapljice, da ste mu nogi odrekale službo, vsled česar telebne na tlak in se močno na glavo poškodva. Ta vrli potomec Noetov si zdaj razbito glavo v bolnišnici zdravi. — Nastal je velik tepež na starej «Barrieri» mej tantom Jožefa Srba, dninarja stanujočega v Rocolju in drugimi tovariši. Srbo pa, hoteč jih pomiriti, prime svojega tasta pod pazduho, da ga seboj odpelje in tako reši vinjene druhal. Ali v tem ga eden nasprotnikov tako močno z nogo v trebuh sune, da na mestu omedli. Ko se zave, odpeljejo ga v bolnišnico. Po nesreči, ali kaji? — Sedemindvajsetletna točarica Ana Brsnik, morala je iti v bolnišnico, ker je v tepežu dobila z nožem dve rani v obraz.

Samomor. Štirinštridesetletni Ivan Zotta iz Castelletina, dninar v Zanettijevaj tovarni, pil je strup in umrl. Njegovo truplo so prenesli v mrtvašnico pri s. Justu.

Poskus samomora. Sedemnajsetletna dekla iz Videmske okolice na Laškem. Evgenija Bortoluzzi, bivajoča v «Androna dell' Olmo», skočila je v ponedeljek zvečer v morje, z namenom, vsemu posvetnemu slovo dati. Ali našel se je angelj varuh, v osebi ladjarja, ki nespametno dekle morskih valov in gotove smrti reši. Dekle se zdaj nahaja v mestnej bolnišnici. Po uzrokih pravi, ki so jo prisilili k temu koraku, bilo bi zaman.

Tatvine in policijske. V nedeljo zlezejo nepozvani in nepoznati delalci-obratelji na vrti gosp. viteza Pulgher-ja v ulici Murat in oberejo dve bruski do poslednjega repa.

V ponedeljek po noči je v kavani «Pri starej šrangli» policiji dobro znan Karol S. nekemu kotlariju izmaknol žepno uro še srebrno verižico in potem šel, kakor bi mu pod petami gorelo. Straža udere za njim in ga konečno dohiti; sprejme ga v svojo sredo ter odpelje, kder bo imel priliko, študirati ure na solnce.

Dva na eden mahljaj. V nedeljo popoldne so policijski agentje vzeli pod svojo zaščito Pavla Samujila Büttnouda in njega zvesto ljubico Viktorijo P. Ta Samujil je k nam priletel iz Berlina, kder je izneveril 18060 mark na škodo ondotne nemške banke. Stanoval je v ulici «Ghega» pod izmišljenim imenom.

Izpred sodišča. Petinšestdesetletni starec K. Batič, klobučar, imenovan «el fiastro», obsojen je v šestmesečno ječo. Starec je obdolžen in krivim spoznan nemoralnega počenjanja z osemletno deklico Marijo Zalek. Obravnava se je vršila tajno.

Redarstvu v ravnanje. V nedeljo zjutraj po prvej maši je nek pijan potepin poštenega moža J. Mikola surovo terjal, naj mu da ognja; Mikol mu je odgovoril, da ga nema, ker ne kadi, a potepin mu je dal na to zausnico. Na tak način ti potepini ob nedeljah tudi uboge okoličanke pretepaajo, ako jim ne dajo mleka ali jaje zastonj; še le oni dan je v ulici Barriera vecchia nek tak potepin zahteval od neke žene jaje, ker pa mu jih ni hotela dati, tako pretepal jo je, da je bila krvava. Taki napadi se gode skoraj vsako nedeljo in ubogo ljudstvo strašno toži, da v Trstu k malu ne bo varno življenja. Mi na to opozarjemo policijo in prosimo, da pazi ob nedeljah okoli cerkve sv. Antona, okoli sv. Jakopa in po ulici «Barriera» na one lopove.

Odbor pekovskega društva. «Jadranska Zarja» vabi vse ude, da se vdeleže v nedeljo maše in veselice del. podpornega društva.

† **Gosp. Franc Mohorčič,** posestnik, bivši deželni poslanec in župan, ud okrajnega cestnega in šolskega odhoda, odlikovan se zlatim križcem za zasluge s krono, vrli rodoljub in na Krasu eden najveljavnejših in najuplivnejših mož, oče sedanjega kraškega poslanca, g. Rajmunda Mohorčiča, umrl je včeraj ob 5. uri popoldne v tržaški bolnici. — Vsled hudega podkožnika na vratu je moral priti v Trst, da mu ga operirajo

